

Inka Hopsu vihr ym.

Keskustelualoite nuorten osallisuudesta ja hyvinvoinnista

Eduskunnan puhemiehelle

Nuorten elämää varjostavat nyt poikkeuksellisen suuret uhkakuvat. Sama sukupolvi on joutunut elämään loppuelämänsä kannalta ratkaisevia nuoruusvuosiaan jatkuvasti pahenevan ilmastokriisin, kohtaamiset estävien koronarajoitusten ja nyt Euroopassa käytävän sodan varjossa. Kolmois-kriisi on tutkitusti heikentänyt nuorten hyvinvointia. Pelkästään pandemian jäljiltä nuorille on kertynyt valtava mielenterveys-, oppimis- ja yhteisöllisyysvaje, jonka paikkaamiseen tullaan tarvitsemaan merkittävästi resursseja.

Osallisuus tarkoittaa kokemusta joukkoon kuulumisesta sekä siitä, että voi vaikuttaa itselleen merkityksellisiin asioihin. Nuorten osallisuuden mahdollistamisessa on tärkeää arvostaa ja kunnioittaa nuorta, synnyttää luottamusta sekä ottaa vakavasti heidän esille tuomiaan asioita. Nuorten yhteiskunnallista osallisuutta edistetään vahvistamalla osallistumismahdollisuuksia ja yhteiskunnallisen toimijuuden paikkoja.

Koronapandemia, ilmastokriisi ja kiristynyt turvallisuustilanne vaikuttavat kaikkein eniten nuoriin, mutta samalla he ovat päässeet osallistumaan ja heitä on huomioitu niiden käsittelyssä kaikkein vähiten. Suomi on sitoutunut torjumaan nuorten syrjäytymistä ja ottamaan nuoret mukaan yhteiskunnan päätöksentekoon muun muassa nykyisen hallitusohjelman kirjauksissa sekä kansallisessa Nuoret, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelmassa, mutta konkreettiset toimet ovat jääneet vaatimattomiksi.

Otammeko me päättäjät tarpeeksi vakavasti nuorten esille tuomia asioita? Esimerkiksi ilmastonmuutos on suomalaisnuorten suurin huolenaihe, mutta vain vajaa kolmannes nuorista kokee, että heidän äänensä kuuluu riittävästi ilmastokeskustelussa. Päätöksiä ei pidä tehdä kuulematta niitä sukupolvia, joita ilmastonmuutos ja sen vaikutukset eniten koskettavat. Maapallon kantokyvyn säilyttämisessä on kysymys sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta.

Osallisuudella on myös vahva yhteys mielenterveyteen. Tuoreen suomalaisen tutkimuksen mukaan vapaa-ajan aktiivisuudella on suojaava vaikutus myöhempien mielenterveysongelmien ilmaantumiseen. Etenkin sosiaalisesti aktiivinen vapaa-aika ja harrastukset vähentävät muun muassa päihhteiden käyttöhäiriön ja ahdistuksen ilmaantumista sekä riskiä rikoksiin ja syrjäytymiseen.

Nuorten hyvinvointi on polarisoitunutta, ja ongelmat kasautuvat pienelle joukolle nuoria. Eriarvoistuminen näkyy taloudellisina, terveydellisinä, sosiaalisina ja koulutuksellisinä vaikutuksina sekä yhteiskunnalliseen osallistumiseen vaikuttavana kysymyksenä. Eriarvoistuminen näyttää

Keskustelualoite KA 10/2022 vp

myös kiihtyvän, ja erityinen haaste on, että heikko asema periytyy. Lisäksi koronapandemialla on suuri vaikutus nuorten tulevaisuuteen. Jopa 27 % nuorista kokee, että korona-ajalla on pysyvä vaikutus heidän elämänsä kannalta.

Tutkimustietoa nuorten hyvinvoinnista ja nuorten osallisuuden vahvistamisen keinoista on runsaasti saatavilla. Nuorten mielenterveyskriisin kaltaiset huolestuttavat trendit sekä suuret yhteiskunnalliset ja nuorten elämään vaikuttaneet mullistukset, kuten koronapandemia ja Venäjän hyökkäys Ukrainaan, vaativat resursseja myös seurantatutkimukseen. Vaikka akuutti kriisi loppuisi, vaikutukset nuorten elämään ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen. Näiden vaikutusten huomioiminen niin tutkimuksen kuin nuorten palveluidenkin resursseissa on välttämätöntä nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden turvaamiseksi. Lisäksi nuorivaikutusten laajamittainen käyttöönotto on tärkeä keino vahvistaa nuorten hyvinvointiin ja osallisuuteen liittyvää tietoperustaista päätöksentekoa.

Nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen ja mahdollisimman nopea korjaaminen on yhteiskunnan tärkeimpiä tehtäviä. Nykyisten ja tulevien nuorten sukupolvien äänen kuuluminen päätöksenteossa on paitsi sukupolvipoliittisesti oikeudenmukaista, myös demokratian vahvistamisen ja elinkelpoisen maapallon säilyttämisen kannalta äärimmäisen tärkeää. Päättäjien vastuulla on pysähtyä tarkastelemaan nuorten hyvinvointia, tuoda nuorten ääni osaksi päätöksentekoa ja etsiä keinoja nuorten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Meillä ei ole varaa menettää yhtäkään nuorta.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta käy ajankohtaiskeskustelun nuorten hyvinvoinnista ja yhteiskunnallisesta osallisuudesta sekä niiden edistämisen keinoista.

Keskustelualoite KA 10/2022 vp

Helsingissä 8.4.2022

Inka Hopsu vihr
Suldaan Said Ahmed vas
Merja Kyllönen vas
Tiina Elo vihr
Pia Lohikoski vas
Satu Hassi vihr
Pirkka-Pekka Petelius vihr
Atte Harjanne vihr
Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Noora Koponen vihr
Saara Hyrkkö vihr
Hanna Holopainen vihr
Sofia Virta vihr
Mari Holopainen vihr
Kim Berg sd
Johan Kvarnström sd
Marko Kilpi kok
Arto Satonen kok
Hilkka Kemppi kesk
Aino-Kaisa Pekonen vas
Mai Kivelä vas
Markus Mustajärvi vas
Juho Kautto vas
Jussi Saramo vas
Hussein al-Tae sd
Piritta Rantanen sd
Paula Werning sd
Heidi Viljanen sd
Pasi Kivisaari kesk
Mikko Kinnunen kesk
Juha Mäenpää ps
Eeva Kalli kesk
Tuomas Kettunen kesk
Mirka Soinikoski vihr
Iiris Suomela vihr
Mari-Leena Talvitie kok
Seppo Eskelinen sd
Raimo Piirainen sd
Marko Asell sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Petri Huru ps
Leena Meri ps
Kristiina Salonen sd
Jaana Pelkonen kok

Keskustelualoite KA 10/2022 vp

Anne-Mari Virolainen kok
Minna Reijonen ps
Toimi Kankaanniemi ps
Sakari Puisto ps
Timo Heinonen kok
Ritva Elomaa ps
Ari Koponen ps
Ruut Sjöblom kok
Paula Risikko kok
Janne Sankelo kok
Jari Kinnunen kok
Matias Marttinen kok
Janne Heikkinen kok
Saara-Sofia Sirén kok
Anders Norrback r
Antero Laukkanen kd
Harry Harkimo liik
Jenni Pitko vihr